

נכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו

1. בראשית לג, ד

וַיִּרֶץ עֶשָׂו לְקִרְאָתוֹ וַיַּחְבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל-צַוְאָרְוֹ וַיִּשְׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ:

2. רש"י בראשית פרק לג

(ד) ויחבקהו - נתגלגלו רחמיו כשראהו משתחוה כל השתחוואות הללו:

וישקהו - נקוד עליו, ויש חולקין בדבר הזה בכרייתא דספרי (בהעלותך ט), יש שדרשו נקודה זו לומר שלא נשקו בכל לבו. אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו:

3. בראשית רבה (וילנא) פרשה עח

ט וירץ עשו לקראתו וישקהו, נקוד עליו אר"ש בן אלעזר בכל מקום שאתה מוצא הכתב רבה על הנקודה אתה דורש את הכתב, הנקודה רבה על הכתב אתה דורש את הנקודה, כאן לא כתב רבה על הנקודה ולא נקודה רבה על הכתב אלא מלמד שנכמרו רחמיו באותה השעה ונשקו בכל לבו, אמר לו ר' ינאי אם כן למה נקוד עליו אלא מלמד שלא בא לנשקו אלא לנשכו ונעשה צוארו של אבינו יעקב של שיש וקהו שיניו של אותו רשע ומה ת"ל ויבכו אלא זה בוכה על צוארו וזה בוכה על שיניו, ר' אבהו בשם ר' יוחנן מייתי לה מן הכא (שיר/השירים/ז) צוארך כמגדל השן וגו'.

4. שו"ת אגרות משה חלק חו"מ ב סימן עז

אם מותר לתבוע שרי המדינה בפני שופטים במדינה אחרת.

ג' ניסן תשל"ז. מע"כ ידידי הנכבד והחשוב עוסק בהרבצת תורה בהעמדת בתי ספר לילדי ישראל ללמדם תורה ויר"ש מוהר"ר אפרים קעסטענבוים שליט"א.

הנה מצאתי את מכתב מע"כ הרמה וראיתי שאיכא בזה נידון גדול, שאף שודאי פשוט וברור שיש להשתדל אצל הממשלה שיתמכו בבתי ספר שהיהודים יסדו לעצמן מאחר שכן הוא דין המלוכה בענגלאנד /באנגליה/ ומחמת זה לא הבנתי את השאלה ואמרתי ע"י הטעלעפאן /הטלפון/ שאיני רואה בזה שאלה, אבל בקראי את המכתב שנכתב באנגלית שהנידון הוא אם יש להשתדל שלא אצל שרי המדינה בענגלאנד גופא אלא לתבוע למשפט אשר נמצא במדינה אחרת שגם ענגלאנד שייך להם ולבוא בקובלנא לפני השופטים על השרים של ענגלאנד אשר עושים עוולה נגד היהודים, ושיכריחו אותם ליתן גם לבתי ספר של יהודים, שודאי יש לחוש להטלת איבה מהממשלה להיהודים שזה אפשר שח"ו יביא לתוצאות לא טובות בהרבה ענינים ואיכא בזה ענין רדיפה והרבה חששו חכמים לחשש איבה והקלו כמה דברים בשביל זה כמפורש במסכת ע"ז דף ו' ע"ב כי צריך לידע שהשנאה לישראל מכל האומות היא גדולה גם

ממלכיות שנוהגין בטובה, וכבר אמרתי על הלשון שהביא רש"י בפי' החומש פ' וישלח (ל"ג, ד') על קרא דוישקהו ארשב"י הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב דמה שייך זה להלכה, שהוא כמו שהלכה לא משתנית כך שנאת עשו ליעקב לא משתנית דאף אלו שנוהגות באופן טוב שנאתן גדולה בעצם שלכן ח"ו להתגרות בהם ולגרום איבה וזהו ודאי טעם הרב פאדאווא שאמר שלא יעשו זה אך מאיזה טעם לא רצה לומר טעמו. ואני מרחוק המקום וחסרון ידיעת ענינים הפאליטיים/הפוליטיים/ איני יכול לומר כלום, ומספק יש להחמיר שלא לתבוע את המדינה לשופטים שבמדינה אחרת אף שנעשה זה בהסכם ענגלאנד, אבל להשתדל אצל השרים במדינת ענגלאנד גופא ודאי צריך להשתדל בכל האפשרי.

ובזה אגמור בברכה כפולה לחג כשר ושמח וגאולה שלימה, ידידו, משה פיינשטיין.

5. שו"ת חלקת יעקב חו"מ סימן ב

בענין נתינת שוחד לשופט עכו"ם

שוכט"ס לכ' ידידי הרב הגאון בקי נפלא בחד"ת עוטה אורה חסידא ופרישא הרב אברהם מאיר איזראל שליט"א אב"ד דק"ק הוניאד וכעת בברוקלין יצ"ו.

אחדשכת"ה בהדרת הכבוד.

מכתבו בשאלתו בא לידי במועדו לפני הימים הקדושים שהייתי טרוד מכל צד, וכיון דאדחי אדחי. וכעת בחפשי באמתחת המכתבים מצאתי מכתבו דמר, ואמרתי אין מן הכבוד, לאדם גדול כמוהו שלא להשיב, ואף בזמן מאוחר יותר טוב מלא כלום, והנני בזה בתשובה על שאלתו, וז"ל:

נשאלתי מבעה"ב אחד חשוב ויר"ש מחוג ידידי שנתפתה מחבריו השותפין במסחרו לעבור באיזה ענין על חוקי המדינה בענינים מסחריים, והוא לא ידע מחומר החוק והאשם. ונתפס למשפט, וסכנה מרחפת עליו שיתפס למאסר וגם לעונש כסף רב שדנין שוגג כמזיד, ולפי דבריו של העו"ד אין לו עצה אחרת אלא לשחד את השופט - ונפשו בשאלתו אם מותר על פי דין לשחד השופט עכו"ם להוציא משפטו לזכות, מאחר שהאמת היה שוגג בפשיעתו עכ"ל שאלתו, וכת"ה צולל במים אדירים בכדי להתיר, ומסיים ועדיין צ"ע.

א) ולפע"ד נראה בגוונא דא, לא רק שאין איסור, רק אדרבה מצוה יש להציל נפש ישראל מבית האסורים של עכו"ם, ומי זוטר לן מה שנאמר בפסחים צ"א א' בתוס' שם בשם הירושלמי וכן פסק הרמב"ם הל' ק"פ פ"ה ה"ט, עי' לה"מ שם דאין שוחטין על מי שהוא בבית האסורים של עכו"ם אפילו עם אחרים, ואפי' הבטיחוהו להוציאו דכתיב אשר פיהם דבר שוא, ומתבטל ממצות ק"פ שהוא בכרת. ובב"ק קי"ז א' כתוא מכמר מה תוא זה כיון שנפל במכמר אין מרחמין עליו אף ממון של ישראל כיון שנפל ביד עכו"ם אין מרחמין עליו. ובני"ד כשיש בידו לעשות השתדלות להטות לב השופט לטובה, אפילו ע"י שוחד, אין שום איסור, דהא ביד השופט כשהוא איש רחמן לשפוט לכל אדם ברחמנות, ואין זה נגד הדין של מלכות לאמור שהוא מצווה

לשפוט באכזריות דוקא, וכשעושה היפך מזה הוא עובר על החוק, זה אינו - כל שופט יש גם שודא דדיינא לשפוט הנראה בעיניו אם לדין אם לרחמים, וכשיש בידו להטות לב השופט לטובה, ולא לרעה - וכידוע הלכה שעשו שונא ליעקב - וע"י השוחד יוהפך לבבו לטובה אין שום איסור. וכשהדבר נוגע לעונש בית האסורים אף מצוה יש בזה, ענין של פדיון שבויים, ולא להתבטל מן כמה מצות שלא לקיים בבית אסורים.

...

והשי"ת יצילנו משגיאות.

והנני בזה ידידו ומוקירו כערכו הרם מברכו בברכת התורה. ציריך, כ"ט טבת תשכ"ט לפ"ק.

6. קהלת רבה (וילנא) פרשה יא ד"ה א [א] שלח

<p>רבי אלעזר בן שמוע הוה מטייל על חוף הים הגדול. ראה ספינה שמיטרפת ביים. כהרף עין טבעה וטבע כל מה שהיה בה. ראה איש אחד שיושב על קרש של הספינה מגל לגל עלה ליבשה. כשהוא ערום ומסתתר בחוף הים, חל הזמן שישראל עולים לרגל לירושלים, אמר להם מן בני עשיו אחיכם אני תנו לי מעט כסות ואכסה בה אחורי שערערי הים ולא נותר אצלי כלום. אמרו לו כך יתערערו כל אומתך. תלה עיניו וראה את רבי אלעזר שהיה מטייל ביניהם. אמר רואה אני שאתה איש זקן ומכובד מאומתך ואתה מבין בכבודן של הבריות, אלא זכה כי ותן לי כסות שאכסה בה אחורי שערערי הים. היו על ר' אלעזר... שבע אצטלאות. שלח אחת ונתנו לו. הובילו לביתו והאכילהו והשקהו ונתן לו מאתיים דינרים והרכיבו ארבע עשרה פרסאות. ועשה לו כבוד גדול עד שהכניסו לביתו. אחר ימים מת קיסר הרשע ומינו אותו מלך תחתיו. גזר על העיר ההיא כל הגברים למיתה וכל הנשים לביזה. אמרו לר' אלעזר בן שמוע לך ופייס עלינו אמר להם אתם יודעים המלכות הזו עושה משהו בחינם. אמרו לו יש כאן ארבעת אלפים דינרים. קח אותם ולך ופייס עלינו. לקח אותם ועלה ועמד על שער המלכות. אמרו להם לכו אמרו למלך איש אחד יהודי</p> <p>עומד על השער רוצה לשאול בשלום המלך. אמר הכניסוהו, כשראהו המלך הטיל (עצמו) מעל כסאו ונפל על פניו. אמר לו מה עסקו של אדוני כאן ולמה הצטער אדוני לכאן. אמר כדי שתרחם על העיר הזו ותבטל את הגזירה הזו. אמר לו, התורה כלום כתוב בה שקר? אמר לו לא. אמר לו, לא כתוב בתורתכם לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'?</p> <p>למה? על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים וכתוב לא תתעב אדומי כי אחיך הוא. ואני לא בן עשיו אחיכם אני ולא גמלו לי חסד. חסד שעבר על דברי תורה חייב מיתה. א"ל רבי אלעזר בן שמוע אף על פי שהם חייבין לך עזוב ורחם עליהם. אמר לו ואתה יודע המלכות הזו עושה משהו בחינם?</p> <p>אמר לו יש עמי ארבעת אלפים דינרים. קח אותם ורחם עליהם. אמר לו ארבעת אלפים הללו יהו נתונים לך במקום מאתיים שנתת לי. והעיר כולה תהא ניצלת בגללך במקום המאכל והמשקה שהאכלת והשקית אותי. והיכנס לבית אוצרותי וקח לך שבעים אצטלאות של לבוש</p>	<p>רבי אלעזר בן שמוע הוה מטייל על כף ימא רבה, חמא אילפא דמיטרפא בימא כהריפת עין טבעת וטבע כל מה דהוה בה, חמא חד גבר דיתיב על קורשא דספינתא מגלא לגלא סליק ליבשתא, כד הוא הוה ערטילאי והוה מיטמר בכיף ימא, ארעת ענתה דישראל סלקין לריגלא בירושלם, אמר להון מן בני עשו אחוכון אנא הבו לי זעיר כסות ואיכסי בה תתאי דערעני ימא ולא אישתזב גבאי מידי, אמרין ליה כן יתערערן כל אומתך, תלה עיניה וחמא ית רבי אלעזר דהוה מטייל ביניהן, אמר מסתכל אנא דאת גבר סב ויקיר מאומתך ואת חכים ביקרי דברייתא, אלא זכי בי והב לי תכסית דאכסי בה תתאי דערערן ימא, הוה על רבי אלעזר בן שמוע שבע אצטלוון, שלח חד ויהביה ליה, אובליה לביתיה ואכליה ואשקיה ויהב ליה תרין מאוון דינרין וארכביה ארבעה עשר פרסין, ועבד ליה יקרא סגי עד דאעליה לביתיה, לבתר יומין מת קיסר הרשע ואימנו ליה מלכא תחותיה, גזר על מדינתא ההיא כל גוברין לקטלא וכל נשיא לביזה, אמרו לר' אלעזר בן שמוע זיל ופייס עלינן אמר לון אתון ידעיתון הדא מלכותא עבדא מידי על מגן, אמרו ליה אית הכא ארבעה אלפין דינרין סב יתהון ואזיל ופייס עלינן, נסב יתהון וסלק, וקם על תרע מלכותא, אמר לון אילוון אימרון למלכא חד גבר יהודאי קאים על תרעא בעי מישאל שלמא דמלכא, אמר אעלוניה, כד חמיניה מלכא שדא מעל כורסייה ונפל על אנפוהי, אמר ליה מאי עיסקיה דמרי הכא ולמה איצטער מרי להכא, אמר בגין דתתרחם על הדא מדינתא ותבטל הדא גזירתא, אמר ליה אורייתא כלום כתיב בה שיקרא, אמר ליה לא, אמר ליה לא כתיב בתורתכם לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה', למה, על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים וכתוב (דברים כג) לא תתעב אדומי כי אחיך הוא ואנא לא בר עשו אחוכון אנא ולא גמלוני לי חסד, ומאן דעבר אדאורייתא חייב לקטלא, א"ל רבי אלעזר בן שמוע אע"פ דהינן חייבין לך תישבוק ותרחם עליהון, אמר ליה ואת ידע הדא מלכותא עבדא מידי על מגן, אמר ליה אית עמי ארבעת אלפין דינרין סב יתהון ואיתרחם עליהון, אמר ליה ארבעה אלפין הללו יהון לך יהיבין חלף תרין מאוון דיהבת לי, ומדינתא כולה תהא משתזבא בגינך, חלף מיכלא ומישתיא דאוכלת ואשקת יתי, ועול לבי געא וגנזי דידי וסב לך שבעין אצטלוון דלבושן חלף איצטלא דיהבת לי, וזיל בשלם על אומתך ואשביקין</p>
---	--

במקום האיציטלה שנתת לי. ולך בשלום אל אומתך ואצילים בגללך...	בגינך וקרונ עליי שלח לחמך על פני המים,
---	--

אתא שרגא ובטש לחמרא

1. תוספתא מסכת שבת (ליברמן) פרק יג ה

הגליונים וספרי מינין אין מצילין אותן מפני הדליקה אלא נשרפין במקומן הן והזכרותיהן ר' יוסה הגלילי אומ' בחול קודר את הזכרותיהן וגונזן ושורף את השאר אמ' ר' טרפון אקפח את בני שאם יבאו לידי שאשרפם ואת הזכרות שבהן שאפי' הרודף רודף אחרי נכנסתי לבית ע"ז ולא נכנסתי לבתיהן שעובדי ע"ז אין מכירין אותו וכופרין אותו והללו מכירין אותו וכופרין בו ועליהן אמ' הכתו' ואחר הדלת והמזוזה שמת זכרוןך וגו' אמ' ר' ישמעאל מה אם להטיל שלום בין איש לאשתו אמ' המקום ספר שנכתב בקדושה ימחה על המים ספרי מינין שמטילין איבה בין ישראל לאביהם שבשמים על אחת כמה וכמה שימחו הן והזכרותיהן ועליהן אמ' הכתו' הלא משנאיך ה' אשנא וגו' תכלית שנאה שנאתים וגו' כשם שאין מצילין אותן מפני הדליקה כך אין מצילין אותן לא מן המפולת ולא מן המים ולא מכל דבר המאבד אותן

2. בבלי שבת קטז, א

גופא, הגליונים וספרי מינין אין מצילין אותם מפני הדליקה, רבי יוסי אומר: בחול קודר את האזכרות שבהן וגונזן, והשאר שורפן. אמר רבי טרפון: אקפח את בני, שאם יבאו לידי שאני אשרוף אותם ואת האזכרות שבהן, שאפילו אדם רודף אחריו להורגו, ונחש רץ להכישו - נכנס לבית עבודה זרה, ואין נכנס לבתיהן של אלו. שהללו מכירין וכופרין, והללו - אין מכירין וכופרין. ועליהן הכתוב אומר (אחר) [ואחר] הדלת והמזוזה שמת זכרוןך. אמר רבי ישמעאל: קל וחומר, ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה: שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים. הללו שמטילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהן שבשמים - על אחת כמה וכמה, ועליהם אמר דוד הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממיק אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי. וכשם שאין מצילין אותן מפני הדליקה, כך אין מצילין אותן לא מן המפולת ולא מן המים ולא מדבר המאבדן.

בעי מיניה יוסף בר חנין מרבי אבהו: הני ספרי דבי אבידן, מצילין אותן מפני הדליקה או אין מצילין? אין ולא ורפיא בידיה. רב לא אזיל לבי אבידן, וכל שכן לבי נצרפי. שמואל, לבי נצרפי - לא אזיל, לבי אבידן - אזיל. אמרו ליה לרבא: מאי טעמא לא אתית לבי אבידן? אמר להו: דיקלא פלניא איכא באורחא, וקשי לי. - ניעקריה! - דוכתיה קשי לי. מר בר יוסף אמר: אנא מינייהו אנא, ולא מסתפינא מינייהו. זימנא חדא אזיל, בעו לסכוניה.

+ /השמטת הצנזורה/ רבי מאיר הוה קרי ליה אוון גליון, רבי יוחנן הוה קרי ליה עוון גליון. +

אימא שלום דביתהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הוואי.

הוה ההוא פילוסופא בשבבותיה דהוה שקיל שמא דלא מקבל שוחדא.

בעו לאחוכי ביה ; אעיילא ליה שרגא דדהבא, ואזול לקמיה,
אמרה ליה: בעינא דניפלגי לי בנכסי דבי נשי. אמר להו: פלוגו.
אמר ליה כתיב לן: במקום ברא ברתא לא תירות.
אמר ליה: מן יומא דגליתון מארעכון איתנטלית אורייתא דמשה, ואיתיהיבת עוון גליון,
וכתיב ביה: ברא וברתא כחדא ירתון.
למחר הדר עייל ליה איהו חמרא לובא.
אמר להו: שפילית לסיפיה דעוון גליון וכתב ביה: אנא לא למיפחת מן אורייתא דמשה אתייתא [ולא] לאוספי על
אורייתא דמשה אתייתא.
וכתיב ביה: במקום ברא ברתא לא תירות.
אמרה ליה: נהור נהוריך כשרגא ! - אמר ליה רבן גמליאל: אתא חמרא ובטש לשרגא.

3. ספרי במדבר פרשת בלק פיסקא קלא

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, מלמד שעמדו ממנו בבנין ראשון שמונה עשר כהנים גדולים [אבל בבנין
אחרון עמדו ממנו שמנים כהנים] ובשביל שהיו שוכרין אותה בדמים התחילו שנותיהם מתקצרות. מעשה באחד
ששלח ביד בנו שתי מדות של כסף מלאות כסף ומחוקיהם כסף שוב מעשה באחד ששילח ביד בנו שתי מדות של
זהב מלאות זהב ומחוקיהם זהב אמרו כפה סייח את המנורה.

4. פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פיסקא טו - איכה

[ט] שריך סוררים וחברי גנבים (ישעיה א: כג). בר קפרא א' ארכי בר יונים דהוון זיינין אטקטיא. שריך סוררים (שם
/ישעיהו א' / כג), שהיו כולם אוהבין את הגזל. חברי גנבים (שם /ישעיהו א' /), שהיו כולם מתחברין לגנבין. א"ר
ברכיה מעשה באשה אחת שנגנב מיחם שלה, והלכה לקבול עליו לדיין ומצאתו שפות על גבי כירתו. מעשה באיש
אחד שניגנבה טליתו, ובא לקבול עליה לדיין ומצאה מוצעת על גבי מיטתו. א"ר לוי מעש' באשה אחת שכיבדה
לדיין מנורה אחת של כסף, והלך אנטידיקוס שלה וכיבדו סייח של זהב, למחר אתת ואשתכחת דינה הפוך, אמרה
ליה, מרי ינהר דיני קודמך כההוא מנורת' דכספא, א' לה ומה אעשה לך וכפה הסייח את המנורה. הד"ה דכת' כולו
אוהב שוחד (שם /ישעיהו א' /), שהיו כולן אוהבין את הגזל.

מתי ה, 1-20

ה ויהי כן ואתו את המון העם ויעל ההרה וישב שם ויגשו אליו תלמידיו: 2 ויפתח את פיו ויזרם ויאמר: 3 אשרי
עני הרוח כי להם מלכות השמים: 4 אשרי האבלים כיהם ינחמו: 5 אשרי הענוים כיהמה יירשו ארץ: 6 אשרי
הרעבים והצמאים לצדקה כיהם ישבעו: 7 אשרי הרחמנים כיהם ירחמו: 8 אשרי ברי לב כיהם יחזו את
האלהים: 9 אשרי רדפי שלום כיהם יקרא להם: 10 אשרי הנרדפים בגלל הצדקה כי להם מלכות

השמים: 11 אשריכם כִּי־חֲרַפּוּ וְרָדְפוּ אֶתְכֶם וְדָבְרוּ עֲלֵיכֶם בְּשֹׁקֵר כְּלִרְעָה בְּעִבּוּרֵי: 12 שִׂמְחוּ וְגִילוּ כִּי שָׂכַרְכֶם רַב בְּשָׂמַיִם כִּי־כֵן רָדְפוּ אֶת־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵיכֶם: 13 אַתֶּם מְלַח הָאָרֶץ וְאִם־הַמֶּלֶח הָיָה תִּפְּל בְּמָה יִמְלַח הֵן לֹא־יִצְלַח עוֹד לִפְּל כִּי אִם־לְהַשְׁלִיךְ חוּצָה וְהָיָה מִרְמָס לְבְנֵי אָדָם: 14 אַתֶּם אֹרֹר שְׁלֵעוֹלָם עִיר יִשְׁבֵּת עַל־הָהָר לֹא תִסָּתֵר: 15 גַּם אֵין מְדַלִּיקִים נֹר לְשׁוֹם אוֹתוֹ תַּחַת הָאֵיפָה כִּי אִם־עַל־הַמְּנוּרָה לְהָאִיר לְכָל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת: 16 כֵּן יָאֵר אוֹרְכֶם לִפְנֵי בְנֵי הָאָדָם לְמַעַן יֵרְאוּ מַעֲשֵׂיכֶם הַטּוֹבִים וְשִׁבְחוּ אֶת־אֲבֹתֵיכֶם שְׁבַשְׁמַיִם: 17 אַל־תִּדְמּוּ כִּי בָאתִי לְהַפֵּר אֶת־הַתּוֹרָה אוֹ אֶת־דְּבָרֵי הַנְּבִיאִים לֹא בָאתִי לְהַפֵּר כִּי אִם־לְמַלְאֵת: 18 כִּי אָמֵן אִמְרֵי אֲנִי לְכֶם עַד כִּי־עֲבָרוּ הַשָּׂמַיִם וְהָאָרֶץ לֹא תִעָבֵר יוֹד אַחַת אוֹ־קוֹץ אֶחָד מִן־הַתּוֹרָה עַד אֲשֶׁר יִקְרִים הַפֶּל: 19 לָכֵן הָאִישׁ אֲשֶׁר יִפֵּר אַחַת מִן־הַמִּצְוֹת הַקְּטָנוֹת הָאֵלֶּה וַיִּלְמַד אֶת־בְּנֵי הָאָדָם לַעֲשׂוֹת כְּמוֹהוּ קָטוֹן יִקְרָא לוֹ בְּמִלְכוֹת הַשָּׂמַיִם וְאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה וַיִּלְמַד אוֹתָן לָזֶה גְדוֹל יִקְרָא בְּמִלְכוֹת הַשָּׂמַיִם: 20 כִּי אֲנִי אֹמֵר לְכֶם אִם לֹא־תִהְיֶה צְדָקְתְּכֶם מְרֻבָּה מִצְדָּקַת הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים לֹא תִבְאוּ בְּמִלְכוֹת הַשָּׂמַיִם:

נוצרי לעולם אסור

1. בבלי ע"ז ו ע"א כ"י פריז 1337

ת"ש דאמ' רב תחליפא בר אבדימי אמ' שמואל נוצרי לדברי ר' ישמעאל לעול' אסור

2. בית הבחירה (מאירי) מסכת עבודה זרה דף ב עמוד א

ומ"מ לפי הסוגיא יש לי לדון שאיני מוצא שיהא ניתר משום איבה אלא מה שאין בו אלא חשש הודאה אבל מה שיש לחוש בו למכשול שבגוף העבודה לא וכן מצד גוים שבחוצה לארץ לא הותר אלא לפני האיד אבל יום האיד עצמו אסור והרי מנהג ההיתר אף ביום האיד הוא ומתוך כך עקר הדברים נראה לי שדברים אלו כלם לא נאמרו אלא על עובדי האלילים וצורותיהם וצלמיהם אבל בזמנים הללו מותר לגמרי ומה שאמרו בגמ' נצרי לעולם אסור אני מפרשו מלשון נוצרים באים מארץ מרחק האמור בירמיה שקרא אותם העם נוצרים על שם נבוכד נצר וידוע שצלם השמש היה בבבל ושכל עם נבוכדנצר היו עובדים לו וכבר ידעת שהחמה משמשת ביום ראשון כענין ראשי ימים ומתוך כך היו קורין לאותו יום נצרי על שם שהיה קבוע לנבוכד נצר על צד ממשלת חמה שבו והדברים נראין וברורים:

3. בית הבחירה (מאירי) מסכת עבודה זרה דף כב עמוד א

וכבר התבאר שדברים הללו נאמרו לאותם הזמנים שהיו אותם האומות מעובדי האלילים והיו מזוהמים במעשיהם ומכוערים במדותיהם כענין האמור בקצת כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען וגו' אבל שאר אמות שהם גדורים בדרכי הדתות ושהם נקיים מכעורים שבמדות הללו ואדרבה שמענישים עליהם אין ספק שאין לדברים הללו מקום להם כלל כמו שבארנו וכבר נכפל זה הרבה בדברינו כדי שלא תצטרך לכמה דחקים שאתה מוצא בחדושיך ובתוספות ללא צורך:

4. בית הבחירה (מאירי) מסכת עבודה זרה דף כו עמוד א

הרבה ראינו שמתפלאים על שבזמנים אלו אין אדם נזהר מדברים אלו כלל ואנו כבר ביארנו עיקר כונת הספר על איזו אומה היא סובבת כמו שיעידו ימי אידיהן שהזכרנו שהם כלם לאמות הקדומות שלא היו גדורות בדרכי הדתות והן אדוקות ומתמידות בעבודת האלילים והטליזמאש שכל אלו וכיוצא בהן הם עיקרי ע"ז כמו שהתבאר ומ"מ לענין חשש איסור שבת וחשש איסור מאכלות ומשתאות כיון נסך וסתם יינם ושאר איסורין הדומים לאלו הן שנאסרו בהנאה הן שנאסרו באכילה הן מאותם שגזרו עליהם מחשש חתנות כל האומות שוות בו חוץ מאיסור הנאה בסתם יינם לדעת רוב מפרשים כמו שיתבאר במקומו במסכת זו ומעתה יהו דברים אלו מיושרים על לבך ולא נצטרך להשיבם בכל דבר ודבר אלא שתהא אתה בוחן באיזו אתה מפרשם על האמות הקדומות ובאיזו אתה מפרש על כלל הכל ובין ותדע:

5. ראב"ד עבודה זרה אלף ונ"ב

ויש מרבותינו שאמרו שדווקא כגון שהולך שמה ואוכל מפירותיהן אבל אם משלח לו לביתו מותר שכומרים אינם כתלמידי ישו שמכירים וכופרים כדאיתא בפרק כל כתבי

אסור לאדם שיעשה שותפות עם הגוי. אומר רבינו שמואל דכל שכן שבועה עצמה לא יקבל, ור"ת אומר אם נשתתף מותר לקבל שבועה קודם שיפסיד כדאמרי' בפ"ק דע"ז דמלוה על פה נפרעין מהן מפני שהוא כמציל מידם אף על גב דאזיל ומודה, ומיהו יש לחלק דהתם ספק והכא ודאי, ועוד מייתי ר"ת ראייה מפ' בתרא דמגלה דאמר אבוה בר איהי תיתי לי דלא עבדי שותפות עם הגוי ומאי רבותיה אלא משמע דלא זהירי עלמא בההיא דאבוה דשמואל והוא היה נזהר כההיא דפ' כל כתבי תיתי לי דקיימית ג' סעודות, ועוד דבזמן הזה נשבעין בקדשין שלהם ואין תופשין בהן אלהות אף על פי שמזכירין שם שמים וכוונתן לישו הנוצרי מ"מ אינם מזכירין שם ע"ז וגם דעתם לעושה שמים וארץ ואף על גב שמשתפין שם שמים ודבר אחר לא אשכחן דאסור לגרום לאחרים לשתף, ומשום לפני עור לא תתן מכשול ליכא דבני נח לא הוזהרו על כך.